

20.4.2023

VN/10057/2023
VN/10057/2023-STM-3Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@gov.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto päivitetystä lakioppaasta - yhdyskuntajätehuoltoa ohjaavat säännökset

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää saada tutustua etukäteen lausunnonannon muodossa 2015 ensimmäisen kerran julkaistuun yhdyskuntajätehuoltoa ohjaavaan ympäristöministeriön julkaisemaan lakioppaaseen. Yhdyskuntajätehuoltoa ohjaavassa lainsäädännössä ja niistä seuraavissa käytännöissä on viime vuosien aikana tapahtunut ja tapahtuu suuria muutoksia EU:n kiertotalouspaketin säätämisen ja SOTE-uudistuksen myötä sekä liittyen kuntien toissijaiseen vastuuseen (TSV) pohjaavan jätehuollon Markkinatorilla tapahtuvan kilpailutuskäytäntöjen tarkemman säätelyn myötä. Erityisesti EU:n kiertotalouspaketin monimutkaistaessa jätehuoltoa sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että yhdyskuntajätehuoltoa ohjaavien säännösten mahdollisimman selkeää tulkintaa täsmennetään päivitetyn oppaan avulla. Tämä on tärkeää myös SOTE-sektorin näkökulmasta, koska kuntien vastuu hyvinvointialueiden jätehuollon järjestämisessä päättyy viimeistään 1.1.2026, jonka jälkeen ne joutuvat kilpailuttamaan tarvitsemansa jätehuollon palvelut. Tästä oppaasta saa tietoa myös kilpailutuksen järjestämisestä ja tietoa lähteistä, joista saa vielä yksityiskohtaisempaa tietoa kilpailutuksen järjestämisestä.

Seuraavassa sosiaali- ja terveysministeriö antaa oppaasta yksityiskohtaisempia kommentteja.

”Terveydenhoidossa syntyvä jäte” - uusi jätetekategoria

3.2.3 Jätehuollon järjestämisvastuu hyvinvointialueen hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvästä jätteestä otsikon alla todetaan mm.

”Vuonna 2023 julkaistun terveydenhuollon jätehuolto-oppaan (Terveydenhuollon jäteopas - Valto (valtioneuvosto.fi) mukaan terveydenhuollon laitoksissa syntyvä potilaiden hoidon se-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

kalainen jäte (mm. sidetarpeet, kipsisiteet, liinavaatteet, kertakäyttövaatteet, vaipat) luokitellaan terveydenhoidossa syntyväksi jätteeksi (jäteluettelon nimike 18 01 04) ja kuuluu siihen jätteen haltijan järjestämisvastuulle...

*Luokittelun muutoksen jälkeen **kunnan terveydensuojeluyksikössä** syntyvä kyseinen jäte ei ole enää kunnan järjestämisvastuulle kuuluvaa yhdyskuntajätettä, vaan sen jätehuoltovastuu kuuluu jätteen haltijalle...*

Hyvinvointialueilla luokitusmuutos ja siitä johtuva jätehuoltokäytäntöjen muutos tulisi tehdä viimeistään siinä vaiheessa, kun yhdyskuntajätteiden jätehuoltovastuu siirtyy jätelain mukaisesti. Näin voidaan välttää tarve muuttaa jätehuoltokäytäntöjä useita kertoja lyhyen ajan sisällä."

Sosiaali- ja terveysministeriö huomauttaa, että edellä oleva vahvennettu termi **"kunnan terveydensuojeluyksikkö"** on väärä ja se tulee muuttaa terveydenhuollon toimintayksiköksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että vahvennettu kappale muutetaan seuraavanlaiseksi:

"Hyvinvointialueilla luokitusmuutos tulee tehdä samanaikaisesti, kun hyvinvointialueella siirytään kilpailuttamaan jätehuollon palvelut eli viimeistään 1.1.2026. Terveydenhoidossa syntyvistä jätteistä huolehditaan syntypaikoilla terveydenhuollon toimintayksiköissä pääosin samojen käytäntöjen mukaan kuin tähänkin asti, koska luokitusmuutoksen myötä ei ole työ- tai terveydensuojelullisia tarpeita muuttaa käytäntöjä."

Sosiaali- ja terveysministeriö perustelee muutosesitystään Suomeen rakennetulla kattavalla jätteenpolttoverkostolla, joka mahdollistaa vanhat käsittelykäytännöt terveydenhoidossa syntyville jätteille. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa myös, että korostamalla oppaassa uusien käytäntöjen tarvetta huolehdittaessa terveydenhoidossa syntyvistä jätteistä, tällä voi olla hyvinvointialueiden jätehuollon kustannuksia aiheuttomasti nostavaa vaikutusta, erityisesti jos terveydenhuollon yksiköiden jätehuollon logistiikkaa muutetaan merkittävästi luokitusmuutoksen myötä. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan luokitusmuutosta ei tule tehdä ennen kuin hyvinvointialueet aloittavat tarvitsemiensa palveluiden kilpailuttamisen, koska tästä voi aiheutua turhaa hallinnollista taakkaa tilanteessa, jossa hyvinvointialueiden pitää keskittyä ydintehtäviensä hoitamisen opetteluun.

Pienimuotoisen biojätteen käsittelyn valvonta

Mikäli kunnan jätehuoltomääräyksissä ei erikseen kielletä kotitalouksille sallitaan pienimuotoisen biojätteen käsittely vaihtoehtona biojätteen erilliskeräykselle. Julkista sanaa ja kansalaisia on kiinnostanut, miten jätehuolto- ja aivan erityisesti valvontaviranomaiset aikovat valvoa kiinteistöillä tapahtuvaa biojätteen pienimuotoista käsittelyä. Oppaasta selviää, että jätehuoltoviranomaisen velvollisuutena on ylläpitää rekisteriä biojätteen alueellista erilliskeruun järjestämisen vaatimia tarjouskilpailuja, minkä johdosta jätehuoltoviranomainen ottaa vastaan ja seuraa ilmoituksia biojätteen pienimuotoisen käsittelyn aloittamisesta ja sen lopettamisesta kiinteistöillä. Oppaan kappaleessa 9.1. Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöillä valvontaviranomaisen roolista todetaan mm.:

"Valvontaviranomainen voi valvoa esimerkiksi kiinteistöjen liittymisvelvollisuuden toteutusta tai kuljetettujen jätteiden toimituskohteiden lainmukaisuutta rekisteriin talletettujen tietojen perusteella sekä laiminlyöntejä havaitessaan ryhtyä valvontatoimiin."

Oppaassa ei mainita, että jätelain 123 §:ssä todetaan, että valvontaviranomaisella on

”oikeus kulkea toisen alueella ja päästä paikkaan, jossa harjoitetaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa ja tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia sekä tarkkailla toiminnan ympäristö- ja terveysvaikutuksia”.

Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan oppaassa, jolla selvennetään jätelain säädännön tulkintoja, olisi hyödyllistä sekä valvojille että valvottaville kuvata myös valvontaviranomaisten toimivalta valvoa lain noudattamista kiinteistöillä tapahtuvan pienimuotoisen biologisen käsittelyn osalta.

Johtaja

Jari Keinänen

Lääkintöneuvos

Mikko Paunio

Jakelu YM Ympäristöministeriö

Tiedoksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

VN/10057/2023-STM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: